

Bijlage 1

(Opleidings)literatuur

Bij de waardering van in het kader van de accreditatie te beoordelen - door de opleiding voorgeschreven -literatuur worden de volgende criteria gehanteerd:

1. Variatie
Is de literatuur gevarieerd en heeft deze betrekking op de breedte van het psychosociale beroepsveld?
Werkt de opleiding hoofdzakelijk met eigen materiaal (en een eigen vocabulair of leert de student via de literatuur ook buiten de deur van het eigen opleidingsinstituut kennen?
2. Relevantie
Blijkt uit de keuze voor de literatuur de relevantie van de ontwikkeling van kennis van het beroepsveld?
3. Actualiteit
Bevat de literatuurlijst historische en actuele bronnen. En in welke verhouding?
4. Consistentie
Is de opbouw van de literatuurlijst consistent, in die zin dat er een duidelijke verhouding is tussen leerlijnen binnen de opleiding en voorgeschreven literatuur?
5. Niveau
Wat is het niveau van de voorgeschreven literatuur? Sluit het niveau van de literatuur(lijst) aan bij het niveau van de opleiding?

Accrediteerbaar is een literatuurlijst die gevarieerd, relevant, actueel, consistent en van (HBO-)niveau is.

Bijlage 2

Beschrijving van competenties als hulpmiddel bij het beoordelen en accrediteren van onderwijskwaliteit

Toelichting

Het is de kerntaak van een accreditatie-instituut om de kwaliteit van een te beoordelen product¹ te kunnen inschatten, teneinde een verantwoorde afweging te kunnen maken of dit product accrediteerbaar is. De kwaliteit van de beoordeling is van een aantal factoren afhankelijk, te weten:

1. De kwaliteit van de beoordelingsinstrumenten
2. De deskundigheid van de beoordelaars
3. De kwaliteit van de procedure

Deze notitie wil ondersteunend zijn bij het nader borgen van kwaliteitsfactor 1, en is daarbinnen meer specifiek gericht op de deskundigheid van degenen die het (onderwijs)product vormgeven en die daarmee bepalend zijn voor de kwaliteit van dit product.

Binnen de vorm van onderwijs die door de SKB wordt beoordeeld, dient - gelet op het beroep waarbinnen in het domein van de psychosociale of medisch sociale therapie wordt opgeleid - aandacht te worden besteed aan kennis, vaardigheid én attitude en de keuze van de daarbij gebruikte leerinstrumenten (kennisoverdracht, vaardigheidstraining, leertherapie, supervisie en intervisie) is dan ook gericht is op het vergroten van de professionaliteit van de leerder op kennis, vaardigheid en attitude.

De professionaliteit van degenen die uitvoering geven aan de verschillende aspecten van het onderwijs is bepalend voor de kwaliteit van het onderwijsproduct. En het is derhalve van belang om de eisen die aan de uitvoerders moeten worden gesteld te definiëren. Dit is van belang voor de beoordelaars/accrediteurs die hiermee houvast krijgen, en tevens ook voor de instituten die hun product willen laten accrediteren. Zij kunnen immers de bestaande situatie aanleggen tegen de eisen die aan accreditatie gesteld worden.

Het uiteindelijke doel is dat de kwaliteit van opleidingen binnen dit specifieke onderwijsdomein vergroot wordt, wat het aanzien van de beroepsgroep in de ogen van de buitenwereld ten goede komt en wat het vertrouwen bij de afnemers van therapie, de cliënten, wil doen groeien.

Onderstaand volgen de kwaliteitscriteria die aan docenten/trainers, leertherapeuten en supervisors gesteld kunnen worden. Tevens worden kwaliteitscriteria benoemd die aan de binnen de opleiding voorgeschreven literatuur worden gesteld.

april 2019

Hvde

¹ In het geval van de SKB is het product onderwijs.

Docent en trainer²

Uitgangspunt is dat iedere docent beschikt over voldoende kennis van het eigen vakgebied en van de relaties met andere vakgebieden. De beschrijving van competenties richt zich niet op de vakinhoud maar op de didactische en professionele aspecten van het handelen van de docent. De samenhang tussen vakkennis en professionele houding is van invloed op de wijze waarop de docent zijn taken uitvoert. Deze samenhang is schematisch weergegeven in onderstaand figuur:

1. **Professionele houding**

De professionele houding van een docent is de basis voor zijn/haar functioneren als vakspecialist. Een positieve houding ten opzichte van het onderwijs, studenten en collega's en een groot verantwoordelijkheidsgevoel ten opzichte van het eigen functioneren bepalen voor een belangrijk deel de professionele houding. De mate waarin de docent over deze kwaliteiten beschikt, kleurt de manier waarop de docent de inhoudelijke kwaliteiten inzet.

De professionele houding kenmerkt zich door:

² Onderstaand competentieprofiel behoort bij de binnen het tertiair onderwijs (HBO en UO) gebruikte Basiskwalificatie Onderwijs (BKO)

- enthousiasme voor het vak;
- respect, belangstelling en waardering voor de inbreng van de individuele student;
- tijd maken voor studenten en laagdrempeligheid;
- gerichtheid op het leerproces van studenten;
- gerichtheid op het bevorderen van een wetenschappelijk-kritische houding en het probleemoplossend vermogen bij de student;
- verantwoordelijkheidsgevoel voor het onderwijs en het eigen functioneren; overzicht over het curriculum en de onderwijsorganisatie;
- goede mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheid in de gangbare taal;
- reflectie op het eigen handelen als docent;
- open staan voor vernieuwingen binnen het academisch onderwijs en de bereidheid zich blijvend te ontwikkelen.

2. Ontwerpen van onderwijs

Ontwerpen van onderwijs is een belangrijk taakgebied dat met name bestaat uit het ontwerpen van een krachtige leeromgeving met de daarbij behorende werkvormen, studeeractiviteiten, leermiddelen, studiematerialen en ICT-toepassingen in het onderwijs.

De docent is in staat:

- de onderwijsvisie van de instelling, opleiding en/of afdeling als uitgangspunt te nemen bij de ontwikkeling van zijn onderwijsonderdeel;
- de doelstellingen van zijn onderwijsonderdeel te concretiseren binnen het gehele onderwijsprogramma en zijn onderwijs af te stemmen op aanverwante studieonderdelen;
- onderwijs te (her)ontwerpen dat gestoeld is op recente wetenschappelijke literatuur en voor het vakgebied relevant onderzoek;
- een krachtige leeromgeving te ontwerpen met effectieve en motiverende werkvormen, leermiddelen, studiemateriaal, ICT en multimedia;
- heldere onderwijsdoelen/leerdoelen te formuleren;
- werkvormen en toetsen in samenhang te beschouwen en (delen hiervan) te (her)ontwerpen;
- op cursusniveau (delen van) toetsen en beoordelingsinstrumenten te ontwerpen die aansluiten bij het gewenste leerresultaat en voldoen aan de gestelde kwaliteitscriteria;
- zijn onderwijs bij te stellen op basis van evaluatiegegevens.

3. Uitvoeren van onderwijs

Bij de uitvoering van het onderwijs spelen vele aspecten een rol. Hoe zorgt de docent voor een open en vertrouwde sfeer tijdens bijeenkomsten? Hoe gaat hij om met een diverse studentpopulatie? Welke werkvormen zet hij in? Hoe stelt hij vast of de doelstellingen van de bijeenkomst zijn behaald? Voor een goede uitvoering van het onderwijsproces zal een docent deze aspecten moeten beheersen.

De docent is in staat:

- in te spelen op de (begin)situatie van studenten en de daarin voorkomende diversiteit;
- voor het specifieke onderwijs relevante, voor de student motiverende, activerende en onderwijskundig verantwoorde werkvormen en leermiddelen (waaronder ICT) te hanteren;
- de interactie binnen het groepsproces te begeleiden en te optimaliseren;

- in te spelen op feedback, de eigen inbreng en interesses van studenten;
- (tussentijdse) toetsen adequaat van feedback te voorzien en te beoordelen;
- op heldere wijze te communiceren met studenten.

4. Begeleiden van studenten

Begeleiden van studenten is een vierde belangrijk taakgebied. Het begeleiden van studenten vindt zowel plaats binnen het (contact)onderwijs als ook daarbuiten. Een begeleider stemt zijn begeleidingsstijl af op de student, weet te motiveren en houdt zijn rol als begeleider en beoordelaar in balans.

De docent is in staat:

- verschillende begeleidingsstijlen te hanteren afhankelijk van leerstijl of leerstrategie van de student;
- individuele studentprojecten, stages, (doctoraal)scripties en onderzoeken te begeleiden en te beoordelen binnen de daarvoor gestelde termijn;
- studenten constructieve feedback te geven;
- de individuele student adequaat te adviseren bij zijn studie en indien nodig te interveniëren bij stagnatie;
- de balans te houden tussen zijn rol als begeleider en beoordelaar.

5. Ontwikkelen en organiseren van onderwijs

De docent maakt deel uit van een organisatie, werkt samen met collega's en levert een bijdrage aan de ontwikkeling van het onderwijs.

De docent is in staat:

- het eigen werk zo in te richten dat de onderwijstaak op verantwoorde wijze kan worden uitgeoefend;
- een constructieve bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het onderwijs, deel te nemen aan commissies of werkgroepen, beheer- en bestuurstaken uit te voeren;
- effectief met collega's te communiceren;
- in teamverband te werken;
- de organisatie van het onderwijs accuraat en tijdig te verzorgen in samenwerking met collega's, coördinator(en) en ondersteunende diensten.

Leertherapeut

Taken

- 1) *De leertherapeut begeleidt de leercliënt in de ontwikkeling van zijn therapeutische attitude en de therapeutenrol en laat de leercliënt de therapie aan den lijve ondervinden, Aandacht voor e rol van de eigen socialisatie is onderdeel het leertherapeutisch proces.*
- 2) *Begeleidt in de ontwikkeling van de metapositie waarin de leercliënt in staat is tot reflectie op het eigen veranderingsproces en de vorm en inhoud van de therapie.*
- 3) *De leertherapeut geeft daarbij toelichting op het handelen van de therapeut, de therapeutische relatie en het proces van de leercliënt. Ter ondersteuning van dit proces dient de leertherapeut het eigen handelen te expliciteren en te motiveren. De leertherapeut dient te weten wanneer in het proces dit te doen en wanneer te laten.*

Competenties

- 1) De leertherapeut kan de leercliënt begeleiden in de ontwikkeling van zijn therapeutische attitude en de therapeutrol
- 2) De leertherapeut kan en is bereid zijn eigen handelen te expliciteren en motiveren en weet wanneer dit wel dan niet te doen.
- 3) Weet onderscheid te maken tussen gewone therapie en leertherapie

Criteria

De leertherapeut is een geschoolde therapeut en terdege op de hoogte van de in de opleiding gehanteerde methodiek. De leertherapeut heeft minimaal 3 jaar praktijkervaring in het vak, is lid van een beroepsvereniging en aangesloten bij een koepelorganisatie.

Supervisor

Taken	<i>Het geven van opleidingssupervisie aan individuen en/of groepen, waarbij de inhoud van de supervisie is afgestemd op de leertrajecten binnen de opleiding en het individuele leerproces van de therapeut in opleiding.</i>
Competenties	<ol style="list-style-type: none">1) Eigen beroepsbekwaamheid in het beroep waarin de supervisie gegeven wordt<ol style="list-style-type: none">a) Kunnen representeren en hanteren van de beroepscomponent op basis van een doorleefde eigen beroepsbekwaamheidb) Kennis betreffende de verhouding beroep en supervisiec) Deskundigheid op het gebied van de professionalisering van beroep van de supervisant2) Bekwaamheid in het reflecteren over zichzelf als supervisor
Criteria	De supervisor is een opgeleid therapeut met minimaal 5 jaar praktijkervaring en een ervaring van minimaal 3.000 praktijken, die bij voorkeur een scholing tot supervisor heeft gevolgd.

Opleidingsliteratuur

Bij de waardering van in het kader van de accreditatie te beoordelen - door de opleiding voorgeschreven -literatuur worden de volgende criteria gehanteerd:

6. Variatie
Is de literatuur gevarieerd en heeft deze betrekking op de breedte van het psychosociale beroepsveld?
Werkt de opleiding hoofdzakelijk met eigen materiaal (en een eigen vocabulair of leert de student via de literatuur ook buiten de deur van het eigen opleidingsinstituut kennen?
7. Relevantie
Blijkt uit de keuze voor de literatuur de relevantie van de ontwikkeling van kennis van het beroepsveld?
8. Actualiteit
Bevat de literatuurlijst historische en actuele bronnen. En in welke verhouding?
9. Consistentie
Is de opbouw van de literatuurlijst consistent, in die zin dat er een duidelijke verhouding is tussen leerlijnen binnen de opleiding en voorgeschreven literatuur?
10. Niveau
Wat is het niveau van de voorgeschreven literatuur? Sluit het niveau van de literatuur(lijst) aan bij het niveau van de opleiding?

Accrediteerbaar is een literatuurlijst die gevarieerd, relevant, actueel, consistent en van (HBO-)niveau is.